

מבעד למסוה*

(שעורים בהסתכלות)

יחבשו נא חביו
דקוראים, כי יודנו
ומידענו ר' סאליק
התורקי מקיץ שמיסין
חזר ליפו באניה
דאהרונה, ומיד בהזירתו
נגש במרץ לעבודת-דקדוש שלו ופתח מחיש את
מחלקתו המיוחדת לבני-דודנו, ללפרם רודקי
ונברא, פרקי "אבות" והלכות ברך-ארץ, עד
בני עשרים שנה.

ר' סאליק דגן הוא מלמד להועיל
כידוע, ולפיכך לא שכח ביה גם את הרצועה
כפולת-שמונה, רצועת החסור (לרמו על בני-חסור)
שבה הוא נפרע מתלמידיו בשעת קלקלחם.
ורצועה זו, רבותי, מגולה מיוחדת יש בה, שהיא
משמשת כמין הלנרף למשל, שטכה בה מאחור
ומיד הם מרנישים באכבכל אנניהם, סיים נפתח
בקול צעקה, נוואלר! ועניניהם נפקחות לראות
את זקנם חנא רבי ישמעאל בעלמא דקשטא...

* אסיר תודה יהיה לקוראים החתום משה אם
יכתבו לו עפ"י כתבת המערכת של דאר היום על כך
מה שקראו או שמעו בעולמנו, חסר שישימש לו טעמים
לקוראים. — ע 2 ט 1

ולמה נקרא שמו, סאליק דתורקי? —
יש אומרים על שם הרצועה בלשונם ויש
אומרים על שם המקום, וחבשים אומרים: כשמו
כן הוא!...

בשבוע שעבר לא היו תלמידיו זחירים
ביותר בעיני שחוק והוללות בשעת התנאים של
ר' אבא נקניק ספ"ת. כידוע, ושרו מרב הדוה "כמה
מדליקין" ו"איהו מקימן של זכ"ס" ברחוב
היהודים, ונתקלו במחילה ברצועת רבם ומדריכם,
שטעמה שמור בזכרונם עוד מימי הפלחסי...
וזאת הקת התורה ו"העבודה" של ר'
סאליק שיחיה בשבוע האחרון ביפו: היה כופת
את בן-דודנו על העמוד הילך והילך, וחזן בית
הכנסת עומד עליו, אחוה בכנריו ומוחה בשירה:
"הודי לה' כי טוב! ור' "סאליק" שיחיה מכה
בעברתו וברצועתו, פרקד על נבו ועל כל אברי
גופו שחי וערב, מין רקוד משונה המכונה בלעז:
"תורקי טרוט"...

וכך היה מונה: אחת! אחת! אחת! אחת!
ושחים: עד ליט כדוף, וחזר חלילה.
וכך היה אומר: פרא אדם! אל חתנרה
בחברך ישראל! אחת ושלש!... וכדוד יענק'ל,
אחת ושש!... וב"חבר יוסף" — אחת ושבע!..
עוד זה מרתת ומפריד והנה חברו בא
ונפתח במקומו על העמוד, ור' "סאליק" מצליף

במנין, יום פעלה אחת ופשה שבע, מלעיל
ומלרע עפ"י דקרוק מיסרו ואמר לו זכרי צפושין
לאמר: הטאת, עוה, פשעת לפני בית ישראל, ואת
אתה וביחך! וכל כך תקבל עד שחזכר זאת
לעולת, ועד דור העשירי הזהיר על זה...

וקרה מעשה באחד ההורים, מאבות נזיקין,
שנהפין אל הכרזת ודחים קול זיעת כדרכו על
ר' סאליק ש-צליף את בנו, הוא אומר, שלא
כדרכו ושלא מן המנין, וכא הכן-הגדול מעשרת
השבטים, רמו לו באצבע וקרא בלשונו: come
! חם (נש דנה)! והלה חשב בטעות בלשונו
כמאין והופיף לצעק עוד יותר, עד שנחבקש
במחילה ללשכה-דחשאין של ר' סאליק, ושם
למד שעור שלם בנברא "מכות", פרק אלו הן
הלוקין" עם פירש"י ותוספות, ואנב הסביר לו
כדרכו עפ"י פירש"י את נעמו של סאמר חזיל:
שומ שישראל לוקין בו סופו ללקות...

והאב (לא זה "דאב" המוצלח שראינו
כ"תיאטרון העכרי") שנכנס בקולי קולות יצא
בחשאי וידיו על ראשו ועל אהוריו...
והכהנים בני "מאריאנז" וה"עם הדוטה
לחמורי העומדים בעזרה, כשהיו שוטעים את
השם ר' "סאליק התורקי" הנכבד והגורא ממוריש
יוצא מפי הכהן הגדול, היו עומדים באימה,
נופלים על פניהם, נוהגים ידם על לבם, על

סצחם וזה"כ על פיהם כנהוג, ואומרים "וידוי"...

תלמידי הגאון פישו כותב לי בין יתר
הדברים לאמר:

.. באספה האחרונה של לשכת המסחר
הוברר כי בזמן האחרון נמצא בעירנו מין סוגם
"סטרלינג" (לידה אנגלית) מניף שהיו לו מהלכים
בשוק ויכים טבני-דודנו השתמשו בו לשיבחים
ולזנאתם. דמסחר ירד והחנויות נסגרו פעמים
רבות. עפ"י החלטת האספה נחבטל הפינט
"סטרלינגי הניל והצינו במקומו שטר-חליפין
(קאכיל בלעז) בנושפנקא-דמלכווא, וע"י חלוקה
זה בא שנוי לטובה בשוקנו בזמן האחרון...

"יאילס, הוסיף תלמידי באהרונה, הפונט
"סטרלינגי לא נכתד עדיין לגברי מעירנו ופעולותיו
נכרות גם עכשיו. חבול נכשלו בשוקנו שלשה
משלנו ואחד מהם סבל, כנראה, נזק רב. את
הוצאות הענין אודיע לכבוד חורתו במכתבי הבא.
יש גומרים כי זהו המשך מהפרק. אותו
ואת בנו" שלומגים אחרים מבני-דודנו ביפו ולא
עשו עדיין את ה"סיום". ועכשיו שעומדים אנו
בתקופת הפת יש לחשש שמא ירבו חלילה
המשונעים גם ביתר המקימות...
עפ"י סוד בננוי המקיבלים מחברת, מוכה
את דורבי"ם". טיב לקרא בכל יום בנשימה אחת
בכונת גדולה אז הפסוק: "ואת עשרת בני-

המן וכו', ובא לציון גואל כסהררה בימינו אמין...
* * *

גם אני מנוי! אף אני חחוס!
אני מתכון בזה הלילה לחברה ה"סיועי של
הר" פ. או להפנות הפגנים הגדולים שלנו
לקנית אהרונים משכנינו בפת-חית-קזה ובזמן
הזו (לרבי מותר!) אלא כונתי לאותו הירודי
מקרקין שאחם מכירים כלכם בודאי...
אין זה חלילה מוסד צכורי או חברה
ישונית, גלא מוסד פירשי מעין "איניציאטיבה
פירשית" שאינו זקוק לא לועד הצירים ולא
להבנק שלנו, כי אם מוסד ש-וא בכחינת חי
דנושא את עצמו, רחוק מהסדר וקרוב לשכר,
אסיר לומר שכלו שכר, מחמת שאין בו לא
מנהלים ולא משרדים, לא משרתים ויוצר
משרתיו", אף לא "מזכיר כללי בחמשים סוגט
להדש, וגם לא "עיריה-מזרחית" בשכר 80 סוגט
לשנה, כי אם "עבודה-עצמית" דוקא החלויה
בפשיטת חיד, במכתב מליצה מפירמה ידועה
בירושלם, ריצת-רגלים וקצת שפתי חלקות...
וכשבא אלי אמש היהודי והציע לפני את
רשומות ה"סנויים" שלו, זכרתי מעשה בר' נפתלי
מצפת, זיע, שקרה לעצמו וספר לי בחייו:
לפני כמה שנים נפע אל הרבי הרזינאי או
הטריסקואי או לשניהם יחד, וכדרך נקלע — אני
ידוע כיצד — לפריז... ומכיון שחיה זקוק, כנהוג,

לחוצאות הדרך, מנה ישר אל חברון רוטשילד.
אחרי עפל רב מצא את האדריסת של משרד
ה"צנקה" בפריז, ואולם הוא מאן לפנות לפקדי
המוסד ובקש לראות את חברון ולרבר עמו סא"ס,
כי דכב נחוג לו אלנו...

והחברון שיחיה, מכיון ששמע שיהודי
מאריך-ישראל מבקש לראותו, צוח להביאו
לפניו חו"ג.

— מה שאלתך ומה בקשתיך — ר' נפתלי? —
שאל הנדיב בסבר פנים יפות.

— נוסע אני, ענה ר' נפתלי, בשביל הפנסה
כלה", ומכיון שבארתי לכאן אמרתי: אמנה אל
הברון שיחיה בכבודו ובעצמו ובמה יהן לי מנה
יפה, כדרכו בקדש... קסץ הברון ואמר: הבשביל
זה בקשת כיכ לראותני? הן יכלה לפנות לפקדי...
— שמעני נא, ארונג הברון, ענה ר' נפתלי
בניחותא, אפנס ברון גדול אתה וכפי הנך היקב
בענינים שלך, ואולם אם לשנוכחות — הגח לי
את זה אני זקוק בזה ללמד משה!...
ור' נפתלי יצא מלא ושמח...

